

טבלאות וסיכומים

בפרק "הכונס"

עריכה בס"ד:

מאיר גרוניך

0527625149

036161654

6161654@GMAIL.COM

מי שיש לו צורך להפוך את הקבצים לדפי עבודה עם טבלאות ריקות, ניתן לשלוח אלי בקשה במייל ובעז"ה אשלח לו קבצי וורד שניתנים לעריכה.

שיטת ר"מ: "סוג השמירה" שצריך לשמור על "שור":

הבהמה:	"סוגי הנזקים" שמצוי ש"שור" עלול להזיק:	ר"מ: "סוג השמירה" מנזק זה:	וממילא לר"מ: מהי השמירה שנצרכת על "שור":
"שור"	"קרן"	"מעולה"	"מעולה" היות ושור עלול להזיק ב"קרן" שצריכה "שמירה מעולה"
	"שן"	"פחותה"	
	"רגל"	"פחותה"	

שיטת ר"מ: "סוג השמירה" שצריך לשמור על "צאן":

הבהמה:	"סוגי הנזקים" שמצוי ש"צאן" עלולים להזיק:	ר"מ: "סוג השמירה" מנזק זה:	וממילא לר"מ: מהי השמירה שנצרכת על "צאן":
"צאן"	"שן"	"פחותה"	"פחותה"
	"רגל"	"פחותה"	

וממילא לר"מ, מובן מדוע כשהמשנה באה לומר שמספיק לשמור על "שן ורגל" – "שמירה פחותה", היא מביאה דוגמא דווקא את "צאן", והמשנה אומרת שהיות והם עלולים להזיק ב"שן ורגל", מספיק לשמור עליהם "שמירה פחותה", והמשנה לא הביאה דוגמא את "שור", (וכמו בפרקים הקודמים שהמשנה דיברה בהם על "שוורים") היות ולר"מ על "שור" צריך לשמור "שמירה מעולה".
וממילא תנא דמתני' הוא ר"מ.

שיטת ר' יהודה: "סוג השמירה" שצריך לשמור על "שור":

הבהמה:	"סוגי הנזקים" שמצוי ש"שור" עלול להזיק:	ר"י: "סוג השמירה" מנזק זה:	וממילא לר"י: מהי השמירה שנצרכת על "שור":
"שור" (מועד)	"קרן מועדת"	"פחותה"	"פחותה"
	"שן"	"פחותה"	
	"רגל"	"פחותה"	

וממילא תנא דמתני' הוא לא ר' יהודה, וההוכחה היא: ר' יהודה סובר שלמזיק "קרן" מספיק "שמירה פחותה", וא"כ לר' יהודה ל"שור" מספיק "שמירה פחותה" (היות ולכל הנזקים שמצוי ששור יזיק, מספיק "שמירה פחותה") וא"כ כשהמשנה באה לומר שמספיק לשמור על "שן ורגל" – "שמירה פחותה", מדוע המשנה הייתה צריכה להביא "דוגמא" את השמירה על "צאן", ולומר שהיות ש"צאן" עלולים להזיק ב"שן ורגל" מספיק לשמור עליהם "שמירה פחותה", ובכך לשנות מהמשניות הקודמות שדיברו על "שוורים" שמזיקים, ולא על "צאן", והרי לר' יהודה שסובר שגם על "שור" מספיק לשמור "שמירה פחותה" המשנה יכלה להביא דוגמא את "שור" ולהגיד שהיות והוא עלול להזיק ב"שן ורגל" מספיק לשמור עליו "שמירה פחותה"? ואם המשנה שינתה והביאה דוגמא את "צאן", סימן שהמשנה סוברת שעל "שור" צריך לשמור "שמירה מעולה" (היות והמשנה היא ר"מ שסובר שעל "קרן" צריך לשמור "שמירה מעולה") והיא אינה סוברת כר' יהודה שסובר שעל "שור מועד" מספיק לשמור "שמירה פחותה". **ממילא ישנה הוכחה שתנא דמתני' הוא ר"מ ולא ר"י.**

המקרה:	הסבר המקרה:	הסיבה שפטור בדיני אדם:	מדוע הייתי אומר שפטור גם בדיני שמים:	הסיבה שבאמת חייב בדיני שמים:
הפורץ גדר בפני בהמת חברו	פרץ גדר "רעועה" ששמרה על בהמת חברו והיא ברחה ונאבדה.	"גרמא" הבהמה יצאה וברחה לבד, הוא "גרם" שהבהמה תוכל לברוח	התכוון לטובה לשבור את הגדר שיכולה הייתה ליפול על אנשים	לפני שהוא שבר את הגדר, היה עליו להודיע לבעלים שישמור על הבהמה.
הכופף קמתו של חברו בפני הדליקה	<u>פירוש א'</u> : כופף את החיטים מול האש ובאה רוח "שאינה מצויה" והעיפה את האש אל החיטים והם נשרפו	בנזקי אש חייבים בדיני אדם רק כשהאש עלולה להתפשט ולשרוף ברוח "מצויה", וכאן מדובר שהאש לא הייתה יכולה להתפשט ולשרוף את החיטים ברוח "מצויה", אלא באה פתאום רוח "שאינה מצויה" ובגללה האש שרפה את החיטים.	<u>יכול לטעון</u> : לא ידעתי שתבוא רוח "שאינה מצויה" נזק לחברו	היה צריך לחשוב שאולי תבוא רוח "שאינה מצויה" ויקרה נזק לחברו
השוכר עדי שקר להעיד	<u>פירוש ר' אשי</u> : כיסה את החיטים של חברו, לפני שהם נשרפו, בכיסוי, ובגלל זה מדליק האש נהיה פטור מדין "טמון"	"גרמא" הנזק נעשה ע"י זה שהדליק את האש, זה שכיסה אותם, "גרם" שמדליק האש יהיה פטור	<u>יכול לטעון</u> : התכוונתי לטובה לכסות את החיטים כדי שלא ישרפו באש	היה עדיף שלא יכסה את החיטים, ומדליק האש ישלם עליהם, מאשר לכסות אותם. כי אם הוא יכסה אותם ובכל אופן הם ישרפו, מדליק האש יהיה פטור
השוכר עדי שקר להעיד	שכר עדי שקר להעיד שראובן חייב כסף לאדם אחר	"גרמא" ב"ד חייבו את ראובן לשלם, שוכר עדי השקר "גרם" שב"ד יחייבו את ראובן לשלם	<u>יכול לטעון</u> : אני לא אשם שהעדים שמעו לי והעידו עדות שקר: "דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין"	אתה שכנעת אותם ע"י ששילמת להם כסף, להעיד עדות שקר
היודע עדות לחברו, ואינו מעיד לו	עד אחד ראה שראובן לוח כסף משמעון ולא בא להעיד	התורה לא חייבה לשלם "בדיני אדם" את העד, על נזקים שקרו בגלל שהוא לא בא להעיד	<u>יכול לטעון</u> : לא באתי להעיד כי אמרתי: לא בטוח שהעדות שלי תעזור, כי גם אם אני אעיד שראובן לווה משמעון כסף, אולי ראובן ישבע לשקר שהוא לא לווה כסף משמעון, וב"ד לא יחייבוהו לשלם	היית צריך לבוא ולהעיד כי אולי בגללך ראובן היה מודה שהוא חייב

ותו ליכא והאיכא וכו' (נ"ו ע"א)

המקרה:	הסבר המקרה:	הסיבה שפטור בדיני אדם:
העושה מלאכה במי חטאת וכו'	עשה מלאכה במי חטאת ובפרת חטאת של חברו, והם נפסלו	"היזק שאינו ניכר"
הנותן סם המוות בפני בהמת חברו	נתן סם המוות לפני בהמת חברו, והיא אכלה אותו ומתה	"גרמא" הבהמה הרגה את עצמה כשאכלה את סם המוות, הוא "גרם" לה לאכול
השולח את הבעירה ביד חש"ו	שלח אש ביד חש"ו והם הלכו והדליקו שדה חברו	"גרמא" החש"ו שרפו את השדה, הוא "גרם" שהם ישרפו אותה (הסבר זה הוא לפי ר' יוחנן, עיין לקמן בדף נ"ט ע"ב)
המבעית את חברו	הבהיל את חברו ומהבהלה חברו נהיה חרש	"גרמא" חברו נהיה חרש בגלל שנבהל, הוא "גרם" לו להיבהל
נשברה כדו ולא סילקו וכו'	א. החזיק כד בידו ונתקל, הכד נפל ממנו והתנפץ ברה"ר. ב. הגמל שלו נפל ומת ברה"ר. אדם עבר ונתקל בשברי הכד או בנבילת הגמל, וניזוק.	א. בשני המקרים האדם לא עשה את המכשול בכוונה. ב. לא סילק את המכשול מרה"ר, או כי לא הספיק (בנשברה כדו) או כי הפקיר אותו (בנפלה גמלו). (עיין לעיל כ"ט ע"א)

נפרצה בלילה... אמר רבה והוא שחתרה וכו' (נ"ו ע"א)

דינו של רבה בהוא אמינא:

חתרה: פטור **לא חתרה:** חייב

פירוש: אם הבעלים הקיף את בהמתו בכותל:

חתרה: אם הבהמה "תחתור" מתחת לכותל, תפיל אותו, תברח ותאכל בשדה אחר, הבעלים פטור.

לא חתרה: ואם **אותו סוג כותל** ייפול, לא ע"י שהבהמה תחפור מתחתיו, והבהמה תברח ותאכל בשדה אחר, הבעלים יהיה חייב.

קושיית הגמ': לא יתכן שרבה אמר דין זה!?

שמר על הבהמה: באיזה "כותל"?	איך הכותל נפל?	סוג הנזק אונס / פשיעה	כשאכלה בשדה אחר חייב / פטור	ואילו רבה פסק: (אם רבה דיבר על כותל מסוג זה)
בריא <small>(כותל שיכול לעמוד "ברוח מצויה")</small>	חתרה	אונס	פטור	פטור
	לא חתרה <small>(נפל ע"י שבאה רוח "שאינה מצויה")</small>	אונס	פטור	חייב
רעוע <small>(כותל שעלול ליפול "ברוח מצויה")</small>	לא חתרה <small>(הכותל נפל "ברוח מצויה" בגלל שהיה רעוע)</small>	פשיעה	חייב	חייב
	חתרה <small>(והכותל נפל בגלל שהיה "רעוע", ואילו הכותל היה "בריא" הוא לא היה נופל ע"י חתירת הבהמה)</small>	אונס בגלל הפשיעה	<p>מ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס "פטור": פטור</p> <p>מ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס "חייב": חייב (והלכה כמ"ד חייב)</p>	פטור

אילמא בכותל בריא, כי לא
חתרה אמאי חייב, מאי ה"ל
למעבד?

אלא בכותל רעוע כי חתרה אמאי פטור, הניחא למ"ד...
אלא למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב מאי
איכא למימר?

אלא למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב מאי איכא למימר:

וקשה אולי רבה סובר כמ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס - "פטור", ולכן אמר שבכותל רעוע פטור - "בחתרה" ? מוכיח מכאן תוס' שהלכה כמ"ד חייב, והגמ' רצתה שרבה יהיה אליבא דהילכתא. (תוס' ב"מ מ"ב ע"א) ובתוס' ב"מ בדף ע"ח הוכיחו שרבה סובר תחילתו בפשיעה וסופו באונס - חייב, ולכן הגמ' כאן אומרת שלא יתכן שרבה יסבור כאן, שפטור.

שיטת לשון א' בהסבר המשנה, והניסיון לברר מהי דעת המשנה ב"שומר שמסר לשומר":

השיטה:	מי מסרה ?	למי מסרה ?	מי אחראי על שמירת הפרה ?	דחיית הפירוש:
בני הישיבה באפשרות א'	בעל הבהמה	לרועה	הרועה	תנינא חדא זימנא
בני הישיבה למ"ד "שומר שמסר לשומר" השומר הראשון "פטור"	השומר הראשון	לשומר השני	השומר השני (ולא השומר הראשון)	יהיה קשה על רבא שסובר שהשומר הראשון חייב
בני הישיבה לרבא שסובר: "שומר שמסר לשומר" השומר הראשון "חייב"	הרועה	לתלמידו הרועה	התלמיד הרועה	

שיטת לשון א':

ראיה שהמשנה דיברה ב"מסרה לאחר" וממילא ראייה שהמשנה סוברת "שומר שמסר לשומר פטור":

האפשרות היחידה לפרש את המילים "מסרה לרועה נכנס הרועה תחתיו" היא במקרה שהשומר הראשון "מסרה לאחר" והאחר – השומר השני, נכנס תחתיו, (היות ובהו"א, זה המקרה היחיד שיתכן שעליו המשנה מדברת) וממילא ראייה שהמשנה סוברת "שומר שמסר לשומר פטור".

דחיית הראיה: המשנה מדברת ב"מסר רועה לברזיליה", אבל ב"מסרה לאחר" המשנה תסבור שאין האחר נכנס תחתיו היות והמשנה סוברת "שומר שמסר לשומר - חייב".

הערה: ללשון א' הפירוש של המילים: "מסרה לרועה" יתכן לפרשו בין במסרה "לברזיליה" ובין במסרה "לאחר" וממילא אין אפשרות להביא ראייה מהמילים עצמם: "מסרה לרועה", על איזה מקרה המשנה מדברת ומה סוברת המשנה ב"שומר שמסר לשומר".

שיטת לשון ב' בהסבר המשנה, והניסיון לברר מהי דעת המשנה ב"שומר שמסר לשומר":

השיטה:	מקור הדין:	מי מסרה ?	למי מסרה ?	מי אחראי על שמירת הפרה?	מדוע המשנה לא כתבה: "מסרה לאחר"
בני הישיבה למ"ד "שומר שמסר לשומר" "חייב"	מתני'	הרועה	"מסרה לרועה": לתלמידו הרועה	התלמיד הרועה	כי במסרה "לאחר" אין האחר נכנס תחתיו. (היות והמשנה סוברת: "שומר שמסר לשומר – חייב")
	דיוק ממתני'	השומר הראשון	"מסרה לאחר": לשומר השני	השומר הראשון	
בני הישיבה למ"ד "שומר שמסר לשומר" "חייב"	מתני'	הרועה	"מסרה לרועה": לתלמידו הרועה	התלמיד הרועה	המשנה העדיפה לכתוב מקרה מצוי שבו השומר מעביר את הבהמה לשמירה, לשומר אחר, והמקרה המצוי הוא: "מסרה לרועה"
	שיטת המשנה אליבא דמ"ד "שומר שמסר לשומר פטור":	השומר הראשון	"מסרה לאחר": לשומר השני	השומר השני (ולא השומר הראשון, היות והמשנה סוברת: "שומר שמסר לשומר – פטור")	

שיטת לשון ב': הפירוש של המילים "מסרה לרועה": "מסר רועה לברזיליה", וממילא בהו"א ישנה ראייה, מכך שהמשנה לא כתבה "מסרה לאחר", שהמשנה סוברת שבמסרה לאחר "אין האחר נכנס תחתיו", היות והמשנה סוברת "שומר שמסר לשומר חייב", ובמסקנא דוחה הגמ' את הראיה. (ללשון ב' מביאים ראייה שהמשנה מדברת ב"מסר רועה לברזיליה" מכך שפירוש המילים "מסרה לרועה" הוא "מסר רועה לברזיליה". [בניגוד ללשון א' שבו צורת הראייה על איזה מקרה המשנה מדברת, היא לא מפירוש המילים במשנה, אלא הראייה היא מכך שהגמ' עושה חשבון, על איזה מקרה יתכן שהמשנה דיברה בו])

גמ': איתביה רב יוסף לרבה וכו' (נ"ו ע"ב – נ"ז ע"א)

הטעם:	הדין:	מהיכן נגנבה ?	השיטה:	הברייתא:
החזירה בשחרית, ונחשב שהחזירה לבעליה, כי הבעלים יראנה וישמור עליה	פטור	"ממקום שהחזירה"	הברייתא	החזירה למקום שיראנה אינו חייב ליטפל בה
שומר אבידה "שומר שכר" הוא ושומר שכר חייב בגניבה ואבידה	חייב	"מביתו" של שומר האבידה	רב יוסף בהסבר הברייתא	נגנבה או אבדה חייב באחריותה
מדובר שהחזירה בצהריים , שאז הבעלים לא יראנה בזמן הקרוב והיא עלולה בינתיים להיגנב או להיאבד. והחזרת הבהמה בצהריים למקום שיראנה, נחשבת " לפשיעה " ולכן אם הבהמה תיגנב משם או תאבד, שומר האבידה יהיה "חייב". ואפילו ששומר אבידה נחשב לשומר חנם, שומר חנם חייב בפשיעה . ואמנם לרבה, אם הבהמה תיגנב מביתו של שומר האבידה, הוא יהיה פטור, היות ושומר אבידה דינו כש"ח .		"ממקום שהחזירה"	רבה בהסבר הברייתא	

גמ': איתביה לעולם הוא חייב וכו' (נ"ז ע"א)

מדוע חייב ?	כשנגנבה ונאבדה מביתו, נחשב גו"א / פשיעה	איזה שומר נחשב שומר אבידה ?	מה נגנב ונאבד ?	השיטה:	מהיכן נגנבה ונאבדה ?	הברייתא:
שומר אבידה "שומר שכר" הוא שחייב בגניבה ואבידה	גניבה ואבידה	שומר שכר	מטלטלין או בע"ח	רב יוסף	מביתו של "שומר האבידה"	לעולם הוא חייב עד שיחזירנה לרשותו
הבהמה נאבדה בגלל שברחה מהדיר של בעליה, ובהמה שבורחת מהדיר, אפילו "שומר חנם", צריך לשמור עליה "שמירה יתירה", ואם היא ברחה משומר האבידה סימן שהוא פשע ושומר עליה רק "שמירה פחותה", ואפילו שהוא נחשב לשומר חנם הוא חייב, היות וש"ח חייב בפשיעה	פשיעה	שומר חנם	בעלי חיים	רבה		

איתביה רבה לרב יוסף וכו' (נ"ז ע"א)**הברייתא:**

לביטו: "פשוט" שאפשר להחזיר את האבידה, **לגינתו וחורבתו:** "חידוש" שאפשר להחזיר אליהם את האבידה. **נחלקו** רבה ורב יוסף "מהו החידוש" שאפשר להחזיר אבידה לגינתו וחורבתו. ונחלקו בזה רבה ורב יוסף "לשיטתם" במחלוקת, איזה שומר נחשב "שומר אבידה".

השיטה:	הגינה והחורבה שמורים שמירה פחותה / מעולה	הסיבה שזו השמירה שצריך:	"החידוש" שאפשר להחזיר "לגינתו וחורבתו":
רבה	"שמירה פחותה"	שומר אבידה "שומר חנם" הוא שמספיק לו "שמירה פחותה"	אפילו שהגינה והחורבה שמורים "שמירה פחותה" שומר האבידה יכול להחזיר אליהם את האבידה
רב יוסף	"שמירה מעולה"	שומר אבידה "שומר שכר" הוא שחייב לשמור "שמירה מעולה"	"לא בעינן דעת בעלים" ("גינה וחורבה" הם מקומות שהבעלים לא "מצויים" בהם)

הקדמה:

1) שומר שנשבע לשקר ישלם כפל רק כשיתקיימו שני התנאים הבאים:

א. נשבע לשקר **שנגנבה** (ולא למשל "שמתה" או "שנגזלה") ב. נשבע לשקר, ונהיה **פטור** בגלל שבועת השקר.

2) **שיטת אביי**: א. שומר אבידה "שומר חינם" הוא ב. "ליסטים מזויין" נחשב "גזלן".

שיטת רב יוסף: א. שומר אבידה "שומר שכר" הוא ב. "ליסטים מזויין" נחשב "גנב".

שומר שכר או חינם שנשבעו לשקר שנגנבה ע"י "ליסטים מזויין", ונמצא שהם נשבעו לשקר, האם עליהם לשלם כפל ?

א) התנאי שהשומר נהיה "פטור" בגלל שבועת השקר: ודאי התקיים שהרי בין שומר חינם ובין שומר שכר פטורים ב"אונס".

ב) התנאי שהשומר ישבע ש"נגנבה": תלוי איזה "סוג נזק" נחשב גניבה ע"י "ליסטים מזויין" – האם ליסטים מזויין נחשב

"לגנב" וממילא סוג הנזק הוא "גניבה באונס", או "לגזלן" וממילא סוג הנזק הוא "גזילה באונס".

השומר:	נשבע לשקר שנגנבה ע"י...	כשנמצא שהוא גנבו, הדין <u>לאביי</u> :	כשנמצא שהוא גנבו, הדין <u>לרב יוסף</u> :
שומר חינם	גנב רגיל	משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✓נשבע ונהיה פטור	משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✓נשבע ונהיה פטור
	ליסטים מזויין	לא משלם כפל ✗נשבע שנגזלה ✓נשבע ונהיה פטור	משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✓נשבע ונהיה פטור
שומר שכר	גנב רגיל	לא משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✗נשבע ונהיה חייב	לא משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✗נשבע ונהיה חייב
	ליסטים מזויין	לא משלם כפל ✗נשבע שנגזלה ✓נשבע ונהיה פטור	משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✓נשבע ונהיה פטור

ר' יוחנן פסק: "שומר אבידה" שנשבע לשקר ש"נגנבה", ונמצא שנשבע לשקר, ישלם כפל.

קושיית אביי לרב יוסף: הרי רק "שומר חינם" (שנשבע לשקר שנגנבה ע"י גנב רגיל) יתכן שהוא ישלם כפל, וממילא בהכרח שר' יוחנן שאמר ש"שומר אבידה" ישלם כפל, סובר ששומר אבידה "שומר חינם" הוא, ואיך אתה סובר ששומר אבידה נחשב ל"שומר שכר" ?

תירוץ רב יוסף: לשיטתי שליסטים מזויין נחשב "לגנב", א"כ יתכן שגם "שומר שכר" ישלם כפל - כשטוען שנגנבה ע"י "ליסטים מזויין", וממילא, ר' יוחנן גם סובר ששומר אבידה "שומר שכר" הוא, וכוונתו ששומר אבידה שישבע לשקר – ישלם כפל, הוא כשטוען שנגנבה ע"י "ליסטים מזויין", וממילא אין עלי קושיא מדברי ר' יוחנן.

גמ': איתביה לא אם אמרת וכו' (נ"ז ע"א - ע"ב)

שיטת אביי: ליסטים מזויין "גזלן הוא" וממילא לא יתכן ששומר שכר ישלם כפל.

שיטת רב יוסף: ליסטים מזויין "גנב הוא" וממילא יתכן ששומר שכר ישלם כפל.

מקשה עליו אביי: הרי הברייתא אמרה "תאמר בשומר שכר שאינו משלם תשלומי כפל", והפירוש: בכלל.

השומר:	נשבע לשקר שנגנבה ע"י...	כשנמצא שהוא גנבו, הדין <u>לאביי</u> :	כשנמצא שהוא גנבו, הדין <u>לרב יוסף</u> :
שומר חינם	גנב רגיל	משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✓נשבע ונהיה פטור	משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✓נשבע ונהיה פטור
	ליסטים מזויין	לא משלם כפל ✗נשבע שנגזלה ✓נשבע ונהיה פטור	משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✓נשבע ונהיה פטור
שומר שכר	גנב רגיל	לא משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✗נשבע ונהיה חייב	לא משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✗נשבע ונהיה חייב
	ליסטים מזויין	לא משלם כפל ✗נשבע שנגזלה ✓נשבע ונהיה פטור	משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✓נשבע ונהיה פטור

הערה: פירוש הברייתא "לא אם אמרת בש"ח שכן משלם תשלומי כפל, תאמר בש"ש שאינו משלם תשלומי כפל", תלוי במחלוקת אם ליסטים מזויין "גנב הוא" או "גזלן הוא", ומדוע?:

ישנם כגון בשומר חינם שני מקרים שבהם הוא נשבע לשקר: א) נשבע שנגנבה ע"י "גנב רגיל" ב) נשבע שנגנבה ע"י "ליסטים מזויין". שני מקרים אלו שייכים גם בשומר שכר.

שיטת אביי: ליסטים מזויין "גזלן הוא", וממילא משני המקרים שיש בשומר חינם, רק במקרה אחד מהם השומר חינם ישלם כפל: בטוען שנגנבה ע"י "גנב רגיל". וממילא הפירוש של "אם אמרת בש"ח שכן משלם תשלומי כפל" הוא: שומר חינם משלם כפל רק במקרה אחד. וממילא הפירוש של המילים "תאמר בש"ש שאינו משלם תשלומי כפל" הוא: משא"כ שומר שכר שאין אפילו מקרה אחד שבו ש"ש ישלם כפל.

וממילא מקשה אביי לרב יוסף: הרי לשיטתך שליסטים מזויין נחשב ל"גנב" א"כ: "נמצא בש"ש משלם תשלומי כפל בטוען טענת ליסטים מזויין"?

תירוץ רב יוסף: לשיטתי שליסטים מזויין נחשב ל"גנב" א"כ משני המקרים שיש בשומר חינם, בשניהם הוא משלם כפל, וא"כ הפירוש של "אם אמרת בש"ח שכן משלם תשלומי כפל", הוא: שומר חינם משלם תשלומי כפל בשני מקרים ("בכל טענותיו"), וממילא הפירוש של המילים "תאמר בש"ש שאינו משלם תשלומי כפל", הוא: משא"כ שומר שכר משלם תשלומי כפל רק במקרה אחד: "בטוען טענת ליסטים מזויין".

וממילא לא קשה עלי מהברייתא, והברייתא סוברת כמוני שליסטים מזויין נחשב ל"גנב".

גמ': איתביה לא אם אמרת וכו' (נ"ז ע"א - ע"ב)

שיטת אביי: ליסטים מזויין "גזלן הוא" וממילא לא יתכן ששומר שכר ישלם כפל.

השומר:	נשבע לשקר ש... ש	לטענתו, ע"י מי נגנבה?	דינו <u>היה</u> :	האם נשבע "שנגנבה"?	כשנשבע לשקר האם נהיה "פטור"?	א"כ, כשנמצא שגנבו, האם משלם כפל?
שומר חינם	נגנבה	גנב רגיל	פטור	כן	כן ש"ח פטור מגניבה	משלם כפל
	נגזלה	ליסטים מזויין	פטור	לא ליסטים מזויין "גזלן הוא"	כן ש"ח פטור באונס	לא משלם כפל
שומר שכר	נגנבה	גנב רגיל	חייב	כן	לא ש"ש חייב בגניבה	לא משלם כפל
	נגזלה	ליסטים מזויין	פטור	לא ליסטים מזויין "גזלן הוא"	כן ש"ש פטור באונס	לא משלם כפל

שיטת רב יוסף: ליסטים מזויין "גנב הוא" וממילא יתכן ששומר שכר ישלם כפל.
ומקשה עליו אב"י: הרי הבריייתא אמרה "תאמר בשומר שכר שאינו משלם תשלומי כפל", והפירוש: בכלל.

השומר	נשבע לשקר ש... ש	לטענתו, ע"י מי נגנבה?	דינו <u>היה</u>	האם נשבע "שנגנבה"?	כשנשבע לשקר האם נהיה "פטור"?	א"כ, כשנמצא שגנבו, האם משלם כפל?
שומר חינם	נגנבה	גנב רגיל	פטור	כן	כן ש"ח פטור מגניבה	משלם כפל
	נגנבה	ליסטים מזויין	פטור	כן ליסטים מזויין "גנב הוא"	כן ש"ח פטור באונס	משלם כפל
שומר שכר	נגנבה	גנב רגיל	חייב	כן	לא ש"ש חייב בגניבה	לא משלם כפל
	נגנבה	ליסטים מזויין	פטור	כן ליסטים מזויין "גנב הוא"	כן ש"ש פטור באונס	משלם כפל

תירוץ רב יוסף: ה"ק אם אמרת בש"ח שכן משלם תשלומי כפל בכל טענותיו, טענותיו.

תאמר בש"ש שאינו משלם תשלומי כפל אלא בטוען טענת ליסטים מזויין.

סיכום: מתי שומר חינם ושכר משלמים כפל כשנשבעו לשקר.

השומר:	נשבע לשקר שנגנבה ע"י... שנגנבה ע"י...	כשנמצא שהוא גנבו, הדין <u>לאביי</u> :	כשנמצא שהוא גנבו, הדין <u>לרב יוסף</u> :
שומר חינם	גנב רגיל	משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✓נשבע ונהיה פטור	
	ליסטים מזויין	לא משלם כפל ✗נשבע שנגזלה ✓נשבע ונהיה פטור	משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✓נשבע ונהיה פטור
שומר שכר	גנב רגיל	לא משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✗נשבע ונהיה חייב	
	ליסטים מזויין	לא משלם כפל ✗נשבע שנגזלה ✓נשבע ונהיה פטור	משלם כפל ✓נשבע שנגנבה ✓נשבע ונהיה פטור

גמ': איתביה ונשבר או מת... וזהו ק"ו שאין עליו תשובה (נ"ז ע"ב)

הברייתא: שומר שכר – קל, ושואל – חמור, וממילא אפשר ללמוד ששואל חייב בגניבה ואבידה מק"ו משומר שכר. "וזהו ק"ו שאין עליו תשובה" – **אין דבר ששומר שכר יותר חמור בו משואל**, וממילא לא תיתכן פירכא לק"ו. (ק"ו פורכים ע"י שמוצאים "חומרא" שיש בדבר המלמד – הקל, שחומרא זו אין בנלמד – החמור [יש כלל בק"ו, שהדבר "הקל" צריך להיות קל בכל הדברים מהדבר החמור])

השומר:	הקולא:	החומרא:
שומר שכר	"פטור" באונס	
שואל		"חייב" באונס

קושיית אביי לרב יוסף:

שיטת אביי: "ליסטים מזויין" – "גזלן הוא", וממילא בין ש"ש ובין שואל לא יתכן שישלמו כפל. **שיטת ר' יוסף:** "ליסטים מזויין" – "גנב הוא", וממילא יתכן "ששומר שכר" ישלם כפל ואילו "שואל" לא יתכן שישלם כפל.

השומר:	נשבע לשקר שנגנבה ע"י... שנגנבה ע"י...	הדין לרב יוסף:	הדין לאביי:
שומר שכר	ליסטים מזויין	משלם כפל נשבע שנגנבה נשבע ונהיה פטור	לא משלם כפל נשבע שנגנבה נשבע ונהיה פטור
שואל	ליסטים מזויין	לא משלם כפל נשבע שנגנבה נשבע ונהיה חייב	לא משלם כפל נשבע שנגנבה נשבע ונהיה חייב

וממילא מקשה אביי לרב יוסף: לשיטתך "שליסטים מזויין" – "גנב הוא", ישנה חומרא שיש בש"ש - שיתכן שהוא ישלם כפל, חומרא שאין אותה בשואל, ששואל לא יתכן שהוא ישלם כפל, וממילא אפשר לפרוך את הק"ו שממנו לומדים ששואל חייב בגניבה ואבידה,

השומר:	הקולא:	החומרא:
שומר שכר		יתכן שישלם כפל בטוען טענת "ליסטים מזויין"
שואל	לא יתכן שישלם כפל בטוען טענת "ליסטים מזויין"	

המשך הקושיא: ואם הברייתא אומרת שאי אפשר לפרוך את הק"ו סימן שהברייתא סוברת שליסטים מזויין "גזלן הוא" וממילא לא יתכן ששומר שכר ישלם כפל, ולכן אין חומרא בשומר שכר שאין אותה בשואל, ולכן אי אפשר לפרוך את הק"ו!?

תירוץ רב יוסף: חיוב הכפל בשומר שכר כשנשבע לשקר שנגנבה ע"י ליסטים מזויין ונהיה פטור, הוא עונש על כך שהוא נהיה פטור - בגלל "שבועת שקר", וממילא זה לא נחשב בגלל זה שבדיני השומרים "שומר שכר" חמור "משואל", ולכן לא ניתן לפרוך את הק"ו.

וממילא אין עלי קושיא מהברייתא על כך שאני סובר ליסטים מזויין - "גנב הוא".

גמל: לימא מסייע ליה וכו' (נ"ז ע"ב)

המדה:

כתוב בבב"א: "נמצא הגב משלם תשלומי כפל". מנסה הגמל לברר "מי הגב" שמשלם כפל, ועל ידי כך לדעת האם הברייתא סוברת: ליסטים מזויין "גב הוא" כשיטת ר' יוסף, או "גזלן הוא" כשיטת אבי.

הברייתא סוברת "ליסטים מזויין" גנב / גזלן	דין הגנב:	"נמצא הגנב", איזה גנב ?	לטענתו הוא פטור, כי הבהמה נגנבה ע"י...	טענתו שפטור:	דין שוכר כשומר...	השומר:	השיטה:	הסבר הברייתא לשיטת ר' יוסף
גנב	"משלם" תשלומי כפל	ליסטים מזויין	ליסטים מזויין	"נגנבה"	שומר שכר	"שוכר"	האמוראים	הסבר הברייתא לשיטת ר' יוסף
גזלן / גנב (אין ראיה מהברייתא האם ליסטים מזויין נחשב לגנב או לגזלן)	"משלם" תשלומי כפל	גנב רגיל	גנב רגיל	"נגנבה"	שומר חונים	"שוכר"	בני הישיבה	הסבר הברייתא לשיטת אבי
גזלן / גנב (אין ראיה מהברייתא האם ליסטים מזויין נחשב לגנב או לגזלן)	"משלם" תשלומי כפל	גנב רגיל	ליסטים מזויין	"נגנבה"	שומר שכר	"שוכר"	ר' זירא	הסבר הברייתא לשיטת אבי

בס"ד

גמל: לימא מסיייע וכו'

הברייטא סוברת "ליליסים מזויין" גנב / גדלן	דין הגנב:	"נמצא הגנב", איזה גנב ?	לטענתו הוא פטור, כי הבהמה נגנבה ע"י..."	טענתו ושפטור:	דין שוכר ...שומר"	השומר:	השטה:	
							האמוראים	
							בני הישיבה	
							ר' זירא	

לא שנו אלא באותה ערוגה וכו' (נ"ח ע"א)

המקרה:	הסבר המקרה:	השיטה:	משלמת "מה שהזיקה" או "מה שנהנית":	הטעם:
באותה ערוגה	הבהמה נפלה לגינה "באונס" והיא אכלה מאותה ערוגה - שאליה היא נפלה	רב כהנא	"מה שנהנית"	הבהמה להוטה לאכול מהערוגה שאליה היא נפלה, ולכן היא תילחם במי שינסה להוציא אותה ממנה. והיות והבהמה נפלה לגינה ב"אונס" בעל הבהמה לא חייב להילחם בה כדי להוציא אותה מגינת חבירו ולכן הוא חייב לשלם על פירות אותה ערוגה רק "מה שנהנית".
		רבי יוחנן	"מה שנהנית"	אם בעל הבהמה יכנס לגינה שהיא שייכת לאדם אחר, כדי להוציא ממנה את בהמתו, יתכן שבעל הגינה יחשוד בו שהוא נכנס לגינה כדי לגנוב. והיות והבהמה נפלה לגינה ב"אונס" בעל הבהמה לא חייב להוציא את הבהמה מהגינה, אם עי"כ יתכן שיחשדו בו שהוא גנב. ולכן הוא חייב לשלם על פירות הערוגה רק "מה שנהנית".
מערוגה לערוגה	הבהמה אכלה מערוגה אחרת, לא מאותה ערוגה שאליה היא נפלה	רב כהנא	"מה שהזיקה"	כשהבהמה נמצאת בערוגה אחרת לא זו שאליה היא נפלה, היא לא תילחם בבעליה אם הוא ינסה להוציא אותה ממנה, ולכן הוא חייב להוציאה מהגינה, ואם הוא לא יוציאה, הוא יהיה חייב על פירות הערוגה השניה "מה שהזיקה"
		רבי יוחנן	"מה שנהנית"	אם בעל הבהמה יכנס לגינה שהיא שייכת לאדם אחר, כדי להוציא ממנה את בהמתו, יתכן שבעל הגינה יחשוד בו שהוא נכנס לגינה כדי לגנוב. והיות והבהמה נפלה לגינה ב"אונס" בעל הבהמה לא חייב להוציא את הבהמה מהגינה, אם עי"כ יתכן שיחשדו בו שהוא גנב ולכן הוא חייב לשלם על פירות הערוגה השניה רק "מה שנהנית".
תצא לדעת ותחזור לדעת	תצא לדעת: הבעלים ידע שהיא הייתה בגינה. ותחזור לדעת: הבעלים הניחה לאחר שהחזירה מהגינה, ברפת שאינה שמורה כלל וממילא הוא ידע שהבהמה תחזור לגינת חבירו והיא תאכל שם מפירות הגינה	"פשיטא"	פשיטא שמשלמת "מה שהזיקה"	כשהבעלים הניחה ברפת "שאינה שמורה כלל" הוא ידע שהבהמה תחזור לגינה שוב, וממילא הוא "פשע" בשמירה עליה ואם היא חזרה והזיקה את פירות הגינה הוא חייב "מה שהזיקה".
יצתה לדעת אע"פ שחזרה שלא לדעת	יצתה לדעת: הבעלים ידע שהיא הייתה בגינה. חזרה שלא לדעת: הבעלים הניחה ברפת שהייתה שמורה: "שמירה פחותה" ולטענתו הוא לא ידע שהבהמה תברח מהרפת, תחזור לגינת חבירו ותאכל שם מפירות הגינה	רבי יוחנן	חידוש משלמת "מה שהזיקה"	היות שהבהמה יודעת שיש כאן גינה שיש בה פירות, היא תנסה לצאת מהרפת. ולכן לא מספיק לשמור עליה "שמירה פחותה" כמו שאר הבהמות, אלא הוא צריך לשמור עליה "שמירה מעולה", ואם הוא שמר עליה "שמירה פחותה" והיא ברחה מהרפת ואכלה בגינת חבירו, הוא ישלם "מה שהזיקה"

ת"ר ליבה וליבתה הרוח... ואם לאו פטור... אמאי... להוי כזורה ורוח מסייעתו וכו' (ס' ע"א)

ומילא המלבה פטור / חייב	האם ליבוי "הרוח" נחשב למעשה המלבה? ?	המלבה ידע / לא ידע שהרוח תשלים לו את הלבוי	אך המחלת התלבתה? ?	"אינו מצוי" שהמחלת תתלבה ע"י..."	"מצוי" שהמחלת תתלבה ע"י..."	המקרה שעליו מדברת הבריתא:	השיטה:
פטור	לא האדם "לא ידע" שהרוח תשלים את הלבוי	לא ידע	<u>האדם עשה</u> : 5 נשיפות מכיון אחד <u>הרוח עשתה</u> : 5 נשיפות מכיון שני	5 נשיפות מכיון אחד 1-5 נשיפות מכיון שני	10 נשיפות מאותו הכיוון	"ליבה מצד אחד וליבתו הרוח מצד אחר"	אביי
פטור	לא האדם "לא ידע" שהרוח תשלים את הלבוי	לא ידע	<u>האדם עשה</u> : 5 נשיפות "רגילות" <u>הרוח "שאינה מצויה"</u> <u>עשתה</u> : 5 נשיפות של רוח "חזקה"	אינו מצוי שתבוא רוח "שאינה מצויה"	5 נשיפות של רוח "רגילה" 1-5 נשיפות של רוח "חזקה" רוח ש"אינה מצויה"	"ליבה רוח מצויה וליבתו הרוח ברוח שאינה מצויה"	רבא
פטור	לא האדם "לא ידע" שהרוח תשלים את הלבוי	לא ידע	<u>האדם עשה</u> : 5 נשיפות של אויר "חס" <u>הרוח עשתה</u> : 5 נשיפות של אויר "קר"	5 נשיפות של אויר "חס" 1-5 נשיפות של אויר "קר"	10 נשיפות של אויר "קר"	"צמרה צמור"	ר' זירא
פטור	לא אפילו שידע שהרוח תשלים לו את הלבוי מ"מ לבוי הרוח נחשב רק ל"גרמא" של האדם, ו"גרמא בדיקין פטור"	ידע	<u>האדם עשה</u> : 5 נשיפות <u>הרוח עשתה</u> : 5 נשיפות		10 נשיפות	"ליבה וידע שהרוח תשלים את הלבוי"	רב אשי

אמר רבא ל"ל דכתב רחמנא וכו' (ס' ע"א)

"שדה"	"או" השדה	"או" הקמה	"קמה"	"גדיש"	"קוצים"
לאתווי ליחכה נירו וסכסכה אבניו	<u>רבנן:</u> אפילו שנשרף דבר אחד – חייב (לחלק)	<u>רבנן:</u> לרבות בעלי קומה (בעלי חיים ואילנות)	<u>רבנן:</u> בגלוי – חייב בטמון – פטור	אפילו שבגדיש: "לא שכיח אש גביהו ולא שכיח דפשע" אמרינן שפשע, וחייב	חייב לשלם כשהקוצים נשרפו אפילו שזה הפסד מועט
	<u>ר' יהודה:</u> אגב שכתב "או" הקמה כתב "או" השדה	<u>ר' יהודה:</u> אפילו שנשרף דבר אחד – חייב (לחלק)	<u>ר' יהודה:</u> לרבות בעלי קומה (בעלי חיים ואילנות)		

שיטת רבנן:

לרבנן ישנם שלושה דינים באש, שנלמדים מהמילים המיותרות שבפסוק:

א. "טמון – פטור" ב. "לרבות בעלי קומה" ג. "לחלק".

הלימוד לדינים אלו הוא משלושת המילים המיותרות:

א. "קמה" ב. "או" הקמה ג. "או" השדה.

שיטת ר' יהודה:

לר' יהודה ישנם שני דינים שנלמדים מהמילים המיותרות שבפסוק:

א. "לרבות בעלי קומה" ב. "לחלק". (לפי ר' יהודה "טמון - חייב" ואין הבדל בין אם נשרף "גלוי" או אם נשרף "טמון")

הלימוד לדינים אלו הוא משני המילים המיותרות:

א. "קמה" ב. "או" הקמה. (ואילו המילה: "או" השדה, נכתבה אגב המילה: "או" הקמה)

הסבר הפסוקים לשיטת האמוראים

סיכום שיטות האמוראים מה הייתה שאלת דוד ופסק הסנהדרין

השיטה:	המקרה:	שאלת דוד ?	פסק הסנהדרין ?	"חלקת ערדשים / שעורים"	"ויתעב בתוך החלקה וצילה"	"ולא אבה דוד לשחתם"	"ויסר אותם לה'"
רב הונא	גדישים דשעורים ודעדשים, דישראל הו, דהו מטמרי פלישתיים בהו	"מהו להציל עצמו בממון חבירו" בממון חבירו"	הדיוט – אסור מלך - מותר	הפלישתיים התבאו בגדישים של ערדשים ושל שעורים, שהיו שייכים לישראל	אפילו שהיה מותר לו לשרוף את הגדישים של ישראל, כי הוא מלך, לא הסכים שישרפו אותם, והציל את הגדישים	דוד לא רצה ליהנות מפסק הסנהדרין שלמלך מותר לשרוף	עשה לשם שמים שלא רצה ליהנות מדבר שאסור להדיוט
רבנן ואיתימא רבה בר מרי	גדישים דשעורין דישראל הו, וגדישין דעדשים, דפלישתיים הו	"מהו ליטול גדישין של שעורין דישראל ליתן לפי בהמתו ע"מ לשלם גדישים של עדשים דפלישתיים"	הדיוט – אסור מלך - מותר	רצה לקחת מגדיש השעורין של ישראל, ליתן לבהמתו, ע"מ לשלם מגדישים של עדשים דפלישתיים	אפילו שהיה מותר לו לקחת את השעורים מישראל ולתת תמורתם עדשים, כי הוא מלך, לא הסכים שיתלפו. והחלה הייתה בכך שלא הסכים שחליפום	דוד לא רצה ליהנות מפסק הסנהדרין שלמלך מותר להחליף	עשה לשם שמים שלא רצה ליהנות מדבר שאסור להדיוט
אמר רבא	<u>שאלה ראשונה:</u> המקרה: או כשיטת רב הונא או כשיטת רבנן ואיתימא רבה בר מרי	<u>שאלת דוד:</u> או כשיטת רב הונא או כשיטת רבנן ואיתימא רבה בר מרי	<u>פסק הסנהדרין:</u> או כשיטת רב הונא או כשיטת רבנן ואיתימא רבה בר מרי	הסבר הפסוק: או כשיטת רב הונא או כשיטת רבנן ואיתימא רבה בר מרי	הסבר הפסוק: או כשיטת רב הונא או כשיטת רבנן ואיתימא רבה בר מרי	דוד לא אמר את פסק הסנהדרין בשם הגבורים (לא שטה את הפסק מהם - מהגבורים)	אמר את ההלכה של הסנהדרין כאילו נאמרה ישראל מרי ולא אמרה בשם הגבורים
אמר ר"נ	<u>שאלה שניה:</u> המקרה: "שרפו אנשין גדישין של ישראל והיו כלים טמונים בתוכו" (רש"י)	<u>שאלת דוד:</u> אם הלכה כל יהודה שטמון חייב, או כרבנן שטמון - פטור	<u>פסק הסנהדרין:</u> לא ידוע מה פסקו הסנהדרין	הסבר הפסוק: או כשיטת רב הונא או כשיטת רבנן ואיתימא רבה בר מרי	הסבר הפסוק: או כשיטת רב הונא או כשיטת רבנן ואיתימא רבה בר מרי	אמר את ההלכה של הסנהדרין בשם הגבורים (לא שטה את הפסק מהם - מהגבורים)	אמר את ההלכה של הסנהדרין כאילו נאמרה ישראל מרי ולא אמרה בשם הגבורים

קושיית הגמ': והתניא "עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות - חייב" ?

תירוץ הגמ':

תירוץ הגמ' מורכב משלושה שלבים:

- (א) מוסיפים במשנה ובברייתא את המילה "עד" וכך הם דברי המשנה והברייתא: "עברה גדר שהוא גבוה **עד** ארבע אמות".
 - (ב) מה הגובה של גדר שהוא גבוה "עד" ארבע אמות – האם הגדר גבוה **יותר** מארבע אמות, או **פחות** מארבע אמות? דבר זה תלוי אם לפני כן התנא דיבר על גדר גבוה שהוא גבוה **יותר** מארבע אמות ולמשל שהוא דיבר על גדר שהוא בגובה של "שש" או "חמש" אמות, שאז כשהוא מזכיר לאחר מכן, גדר שהוא גבוה "עד" ארבע אמות – כוונתו לגדר שהוא גבוה **יותר** מארבע אמות, לבין אם התנא דיבר לפני כן על גדר שהוא גבוה **פחות** מארבע אמות, שאז כשהוא מזכיר לאחר מכן, גדר שהוא גבוה "עד" ארבע אמות – כוונתו לגדר שהוא גבוה **פחות** מארבע אמות. **וממילא אין סתירה בין דברי המשנה לבין דברי הברייתא**, היות והתנא של המשנה דיבר על גדר שהוא גבוה "יותר" מארבע אמות ולכן הוא פסק "פטור" ואילו התנא של הברייתא דיבר על גדר שהוא גבוה "פחות" מארבע אמות ולכן הוא פסק "חייב".
 - (ג) כשהתנא דיבר על גדר שהוא גבוה "עד" ארבע אמות – מה יסבור התנא - מה יהיה הדין בגדר שהוא גבוה "ארבע אמות"? דבר זה תלוי האם דברי התנא הם "עד ועד בכלל", או שהם "עד ולא עד בכלל".
- וכאן, בין לפי המשנה ובין לפי הברייתא בגדר שהוא גבוה "ארבע אמות" הדין "פטור". ודברי התנא של המשנה הם "עד ועד בכלל" ודברי התנא של הברייתא הם "עד ולא עד בכלל". **וממילא אין סתירה בין המשנה לברייתא גם בדין של גדר שהוא גבוה "ארבע אמות"**.

תירוץ הגמ' על איזה גבהים של גדר דיברו המשנה והברייתא ומה יהיה הדין בהם:

מתני'	6 אמות פטור
	5 אמות פטור
	עד 4 אמות (יותר מ 4 אמות) פטור
	4 אמות פטור (עד ולא עד בכלל")
ברייתא	4 אמות פטור (עד ולא עד בכלל")
	עד 4 אמות (פחות מ 4 אמות) חייב
	3 אמות חייב
	2 אמות חייב

שיטת רב כהנא: במדליק "בתוך של חבירו" חכמים מודים לר' יהודה שחייב בטמון, בין בכלים "שדרכן להטמין" ואפילו בכלים "שאינ דרכן להטמין".

קושיית רבא על רב כהנא:

א. המשנה שלנו מחולקת לשני חלקים, רישא וסיפא: "ברישא" מובא המקרה שבו נחלקו רבי יהודה וחכמים אם חייב בטמון או לא: כשמדליק "בתוך שלו" והלכה ואכלה בתוך של חבירו, ובסיפא מובא המקרה שבו מודים חכמים לרבי יהודה שחייב: במדליק "בתוך של חבירו".

ב. ברישא המשנה מדברת שהוא הטמין בתוך "גדיש" ששם יש כלים "שדרכן להטמין" (מוריגין וכלי בקר) ויש כלים "שאינ דרכן להטמין" (ארנקי), ובסיפא מדובר שהטמין "בבירה" ששם כל הכלים "דרכן להטמין" ("שכן דרך בני אדם להניח בבתים").

וממילא מקשה רבא לרב כהנא: לשיטתך שבמדליק "בתוך של חבירו" חכמים מודים לרבי יהודה שחייב בין בכלים "שדרכן להטמין" ובין בכלים "שאינ דרכן להטמין" א"כ המשנה בסיפא כשהיא באה לומר באיזה מקרה חכמים מודים לרבי יהודה שחייב, המשנה יכלה להמשיך לדבר על "גדיש" (שבגדיש יש כלים "שדרכן להטמין" ויש כלים "שאינ דרכן להטמין") ולומר שכשהדליק "בתוך של חבירו" חכמים מודים לר"י שחייב, בין בכלים "שדרכן להטמין" ובין בכלים "שאינ דרכן להטמין", ואם המשנה כתבה שחכמים מודים לרבי יהודה שחייב "במדליק בתוך של חבירו" - "בבירה", ששם כל הכלים "דרכן להטמין", סימן שבכלים "שאינ דרכן להטמין", חכמים חולקים על רבי יהודה וסוברים שהוא פטור !

שיטת רב כהנא: במדליק "בתוך של חבירו" חכמים מודים לרבי יהודה שחייב בין בכלים "שדרכן להטמין" ובין בכלים "שאינ דרכן להטמין"

האם חכמים ור' יהודה חולקים / לא חולקים	הדין לחכמים:	הדין לרבי יהודה:	מה הטמין ?	היכן הדליק ?
חולקים	פטור	חייב	כלים "שאינ דרכן להטמין"	"בתוך שלו" והלכה ואכלה בתוך של חבירו
חולקים	פטור	חייב	כלים "שדרכן להטמין"	
לא חולקים	חייב	חייב	כלים "שאינ דרכן להטמין"	בתוך "של חבירו"
לא חולקים	חייב	חייב	כלים "שדרכן להטמין"	

שיטת חכמים ורבי יהודה כפי שהיא מופיעה אצלנו במשנה:

המשנה:	היכן הדליק ?	במה הטמין ?	מה הטמין ?	הדין לרבי יהודה:	הדין לחכמים:	האם חכמים ור' יהודה חולקים / לא חולקים
רישא	"בתוך שלו" והלכה ואכלה בתוך של חברו	"גדיש"	כלים "שאינ דרכן להטמין"	חייב	פטור	חולקים
			כלים "שדרכן להטמין"	חייב	פטור	חולקים
סיפא	בתוך "של חברו"	"בירה"	כלים "שדרכן להטמין"	חייב	חייב	<u>לא</u> חולקים

קושיית רבא לרב כהנא: לשיטתך שבמדליק "בתוך של חברו" חכמים מודים לרבי יהודה שחייב בין בכלים "שדרכן להטמין" ובין בכלים "שאינ דרכן להטמין", כך הייתה צריכה הסיפא להיות כתובה:

המשנה:	היכן הדליק ?	במה הטמין ?	מה הטמין ?	הדין לרבי יהודה:	הדין לחכמים:	האם חכמים ור' יהודה חולקים / לא חולקים
רישא	"בתוך שלו" והלכה ואכלה בתוך של חברו	"גדיש"	כלים "שאינ דרכן להטמין"	חייב	פטור	חולקים
			כלים "שדרכן להטמין"	חייב	פטור	חולקים
סיפא	בתוך "של חברו"	"גדיש"	כלים "שאינ דרכן להטמין"	חייב	חייב	<u>לא</u> חולקים
			כלים "שדרכן להטמין"	חייב	חייב	<u>לא</u> חולקים

שיטת רבא: במדליק "בתוך של חברו" חכמים מודים לרבי יהודה שחייב רק בכלים "שדרכן להטמין"

אבל בכלים "שאין דרכן להטמין" חכמים חולקים על רבי יהודה שמחייב והם סוברים שהוא פטור.

האם חכמים ור' יהודה חולקים / לא חולקים	הדין לחכמים:	הדין לרבי יהודה:	מה הטמין ?	היכן הדליק ?
חולקים	פטור	חייב	כלים "שאין דרכן להטמין"	"בתוך שלו" והלכה ואכלה בתוך של חברו
חולקים	פטור	חייב	כלים "שדרכן להטמין"	
חולקים	פטור	חייב	כלים "שאין דרכן להטמין"	בתוך "של חברו"
<u>לא</u> חולקים	חייב	חייב	כלים "שדרכן להטמין"	

וממילא לשיטת רבא מובן מדוע המשנה בסיפא אמרה שחכמים מודים לרבי יהודה שחייב, רק "בבירה"
ששם כל הכלים "דרכן להטמין"

האם חכמים ור' יהודה חולקים / לא חולקים	הדין לחכמים:	הדין לרבי יהודה:	מה הטמין ?	במה הטמין ?	היכן הדליק ?	המשנה:
חולקים	פטור	חייב	כלים "שאין דרכן להטמין"	"גדיש"	"בתוך שלו" והלכה ואכלה בתוך של חברו	רישא
חולקים	פטור	חייב	כלים "שדרכן להטמין"			
<u>לא</u> חולקים	חייב	חייב	כלים "שדרכן להטמין"	"בירה"	בתוך "של חברו"	סיפא
חולקים	פטור	חייב	כלים "שאין דרכן להטמין"	(גדיש)		דיוק מהסיפא

הקדמה:

שיטת ר' יהודה: מדליק אש חייב כשנשרף דבר "טמון".

סוגיתנו מבארת שדברי ר' יהודה אמורים כשהדבר שנשרף היה "בחצר חברו", דהיינו בחצר שאינה שייכת לזה שהדליק את האש, שאז **התורה חייבה** את מדליק האש להיזהר שהאש לא תתפשט לחצר חברו ותזיק שם, ואם מדליק האש לא נזהר שהאש שהדליק, לא תתפשט לחצר חברו, הוא יהיה חייב (ולר' יהודה חייב אפ' על "טמון").

שונה הדבר כשהדבר שנשרף היה "בחצרו של מדליק האש" ("משאיל מקום לחברו") שאז מדליק האש יהיה חייב לשלם, רק כשנשרף דבר שעליו הוא התחייב "לשמור", והוא יהיה פטור כשנשרף דבר שהוא לא התחייב בשמירתו.

והיינו כשיקרה אחד משני המקרים הבאים:

א. בעל החצר התחייב לשמור על דבר "זול" ובעל הגדיש הכניס לחצר בלי רשותו דבר "יקר":
כשבעל החצר - מדליק האש, התחייב לחברו לשמור לו בחצירו על דבר "זול" (כגון – שעורים) ובעל הגדיש הכניס בלי רשות לחצרו דבר "יקר" (כגון – חיטים), אם בעל החצר הדליק אש בחצירו ולא שמר שהאש שהדליק לא תתפשט לגדיש חברו שנמצא אצלו, כשהדבר היקר ישרף הוא ישלם לו רק כמו ששווה הדבר "הזול" - שעליו הסכים לשמור, ולא את השווי המלא של הדבר היקר.
והטעם: בעל החצר לא התחייב "לשמור" לו על השווי של הדבר "היקר".
ומקרה כזה מובא בברייתא במקרים א. ג. ה.

ב. בעל החצר התחייב לשמור על דבר "יקר" ובעל הגדיש הכניס לחצר את הדבר "היקר" כשהוא מכוסה בדבר "זול":

אפילו כשהסכים לחברו לשמור לו בחצירו על דבר "יקר", אם חברו יכניס לחצר את הדבר היקר כשהוא מכוסה בדבר "זול" ובעל החצר לא ידע שבחצירו נמצא הדבר היקר, במקרה שבעל החצר ידליק אש בחצירו והדבר היקר ישרף, הוא יצטרך לשלם לחברו על הדבר "היקר" רק לפי השווי של הדבר "הזול" (ישלם כמו ששווה גדיש של "שעורין" ולא כמו ששווה גדיש של "חיטין").

והטעם: היות ובעל החצר ראה "במראית עינו" שהכניסו לחצירו דבר "זול", ממילא **עכשיו** הוא מתחייב לשמור רק על דבר "זול" ולא על דבר "יקר" (אפילו שלפני כן בעל החצר הסכים לשמור על דבר "יקר", דעתו של השומר תמיד, להתחייב לשמור לפי "מראית העין")

ומקרה כזה מובא בברייתא במקרים ב. ד. (עי' קצוה"ח ס' רצ"א ס"ק ד')

עוד עלינו לדעת שגם כשפטור על "טמון" חייב לשלם על "מקום הטמון" כאילו היה מלא תבואה.

גמ': ומודה ר' יהודה וכו' (ס"ב ע"א)

מדליק האש צודק, ומשלם רק:	טענת מדליק האש:	טענת בעל הגדיש:	בעל הגדיש הכניס:	הסכים שיכניס לחצירו:	המקרה:	סוג המקרה:
גדיש	לא התחייבתי לך לשמור על הכלים הטמונים	תשלם לי גם על הכלים הטמונים	(1) גדיש (2) כלים טמונים	גדיש	(א) להגדיש גדיש והגדיש והטמין	בעל החצר התחייב לשמור על דבר "זול" ובעל הגדיש הכניס לחצר בלי רשותו דבר "יקר"
שעורין	ראיתי רק גדיש של שעורין, לכן התחייבתי לשמור לך רק על שעורין, ואשלם לך על "מקום הכלים" כאילו היו שם שעורין	הסכמת לשמור לי על חיטין, לכן תשלם לי על "מקום הכלים" כאילו היו שם חיטין	(1) שעורין (2) כלים טמונים	חיטין	(ב) להגדיש חיטין והגדיש שעורין	בעל החצר התחייב לשמור על דבר "יקר" ובעל הגדיש הכניס לחצר את הדבר "היקר" כשהוא מכוסה בדבר "זול"
שעורין	לא הסכמתי לשמור לך על גדיש של חיטין	תשלם לי על גדיש של חיטין	חיטין	שעורין	(ג) שעורין, והגדיש חיטין	בעל החצר התחייב לשמור על דבר "זול" ובעל הגדיש הכניס לחצר בלי רשותו דבר "יקר"
שעורין	כשראיתי רק שעורין התחייבתי לשמור לך רק על שעורין	הסכמת לשמור לי על חיטין, לכן תשלם לי גם על החיטין המכוסות	(1) חיטין מכוסות (2) שעורין	חיטין	(ד) חיטין, וחיפן בשעורין	בעל החצר התחייב לשמור על דבר "יקר" ובעל הגדיש הכניס לחצר את הדבר "היקר" כשהוא מכוסה בדבר "זול"
שעורין	הסכמתי לשמור לך רק על שעורין ולא על חיטין	תשלם לי גם על החיטין	(1) שעורין מכוסות (2) חיטין	שעורין	(ה) שעורין, וחיפן בחיטין	בעל החצר התחייב לשמור על דבר "זול" ובעל הגדיש הכניס לחצר בלי רשותו דבר "יקר"

גמ': אמר רבינא משמיה דרבא ש"מ מדרבי יהודה... אמרי לא וכו' (ס"ב ע"ב)

דינו של רבי יהודה: בנר חנוכה – פטור.

ההסבר: אם החנוני הניח מחוץ לחנות את נר החנוכה "נמוך" ובגלל זה נשרף פשתנו של בעל הגמל – החנוני "פטור".

מדוע הוא פטור? כי רבי יהודה התיר לחנוני להניח את נר החנוכה – נמוך, בגובה שגמל ורוכבו מגיעים אליו.

מדוע רבי יהודה התיר לחנוני להניח את נר החנוכה – נמוך? (הרי הנר עלול לשרוף את הפשתן של בעל הגמל?)

שיטת רבא:

כי רבי יהודה סובר:

"נר חנוכה מצוה להניחה בתוך עשרה"

(ולכן רבי יהודה התיר לחנוני להניח נר חנוכה – "נמוך")

וממילא יש ראייה:

שלרבי יהודה: "נר חנוכה מצוה להניחה בתוך עשרה".

שיטת בני הישיבה:

יתכן שרבי יהודה סובר שאפשר לכתחילה להניח נר חנוכה

"למעלה" מעשרה, ורבי יהודה התיר לחנוני להניח את הנר

"נמוך", היות: "וכיון דבמצוה קעסיק כולי האי לא אטרחוה

רבנן".

וממילא אין ראייה:

שלרבי יהודה: "נר חנוכה מצוה להניחה בתוך עשרה".